”Taas meille tuli takarivin lähtöpaikka”

Miten lähtöratojen arvonta toteutetaan?

Kentältä kuuluu välillä polemiikkia lähtöradoista ja ilmaan on heitetty jopa epäilyksiä siitä, määräytyvätkö ne esimerkiksi valmentajan tai ohjastajan nimen perusteella. Taustajoukkoja toki harmittaa, jos huonot lähtöradat tuntuvat kasautuvan samalle hevoselle ja tämä pistää miettimään järjestelmän puolueettomuutta. Otimme selvää, onko salaliittoteorioiden epäilemiseen aihetta.

Ravikilpailusäännöissä sanotaan seuraavaa:

29§ Hevosten lähtöradat määrätään arpomalla, ellei kilpailun omissa säännöissä tai kilpailukutsussa määrätä ratoja muilla perusteilla. Lähtöradat arvotaan Suomen Hippoksen tietokoneella. Jos tähän ei ole mahdollisuutta, arvonnan suorittajien nimet on mainittava käsiohjelmassa. Arvonta on julkinen. Järjestäjän tai hevosenomistajan halutessa voidaan suorittaa julkinen lähtörata-arvonta Suomen Hippoksen kilpailuosaston hyväksymän viralisen valvojan läsnä ollessa kilpailuissa, joissa 1. palkinto on vähintään 20.000 euroa.

Vt. kilpailutoimenjohtaja Jukka Niskanen Suomen Hippos ry:stä selventää lähtöratojen määräytymistä:

- Lähtörata-arvonta perustuu täysin tietokoneella tehtävään satunnaisarvontaan. Heppa-järjestelmän algoritmi ei arpoessaan tiedä, mitä hevosta se on arpomassa, puhumattakaan että se tietäisi hevosen valmentajaa, ohjastajaa tai omistajaa. Hevosen aiempi lähtöratahistoria ei myöskään vaikuta mitenkään, vaan jokainen arvonta tehdään erillisenä tapahtumana. Heppa-järjestelmä sijoittaa mukaan päässeet hevoset ensin omille paaluilleen ja suorittaa arvonnan sitten paaluittain. Esim. paalulla on 12 hevosta, jotka laitetaan satunnaisjärjestyksessä jonoon, ja ensin arvotaan tietylle numerolle hevonen satunnaisesti tietystä paikasta jonoa. Tätä jatketaan, kunnes jokaisella hevosella on oma lähtöpaikkansa. Tietokone luonnollisesti suoriutuu tehtävästä sekunnin murto-osassa. Hep-

Huono lähtörata ei aina tuomitse huonoon lopputulokseen. Kuvassa numero 10 Brioni kurkottaa tämän vuoden Kymi GP:n voittoon.
Kuva: Hippola/Jari Heikkinen.





Jutun kirjoittaja kävi seuraamassa Jokimaan ravien lähtörata-arvontaa. Siitä, kun kilpailusihteeri Petri Virtanen oli painanut "arvo lähtöradat" -nappia, meni 12 sekuntia koko ravien listan valmistumiseen. Arvontaa ei voi uusia. Lähtölista julkaistiin välittömästi Heppa-järjestelmässä kaiken kansan nähtäväksi.

pa-järjestelmässä on ilmoittamisen vastaanottamisesta vastaavalle radan toimihenkilölle painike "arvo lähtöradat", jota voidaan painaa vain yhden kerran. Tämän jälkeen painike muuttuu passiiviseksi , eikä arvontaa voi uusia, Niskanen korostaa.

Sarjojen jakamisen logiikka voi eri radoilla vaihdella. Jotkut jakavat pistejärjestyksessä vuorotellen eri lähtöihin, jotkut arpovat satunnaisesti kaikki hevoset eri lähtöihin. Mikäli sama valmentaja ilmoittaa yhteen sarjaan useamman kuin yhden hevosen, nämä hevoset arvotaan omana ryhmänään lähtöihin ja sen jälkeen arvotaan muut hevoset, mikäli kilpailusäännöistä ei muuta johdu. Kilpailujen järjestelyjen niin vaatiessa on järjestäjällä oikeus, kilpailijalta luvan saatuaan, sijoittaa hevonen sille sopivaan muuhun kuin ilmoitettuun sarjaan.

Handikaapparilähdöt eli järjestetyt tasoitusajot ovat nykyään Suomessa harvinaisia, mutta edelleen mahdollisia. USA:ssa niitä näkee yleisemmin. Handikaapparilähtö on tarkoitettu kilpailupäivän muista sarjoista karsituille ja peruutettuun sarjaan ilmoitetuille hevosille. Tasoitustenlaatija suunnittelee tasoitukset hevosille siten, että kullakin hevosella on tasoitustenlaatijan mielestä yhtäläiset mahdollisuudet voittoon. Tasoitustenlaatijan päätöksestä ei voi valittaa. Handikaapparilähdössä rata arpoo lähdön käsin ja toimittaa valmiin lähtölistan Hippokseen, jossa se syötetään järjestelmään manuaalisesti. Vaihtoehtoisesti rata toivoo suoraan, että radat arvotaan Hippoksessa.

Suomessa on claiming- eli myyntilähtöjä nähty vain harvakseltaan, mutta USA:ssa ne ovat yleisiä. Suomessa lähdöt voivat olla ryhmä- tai tasoitusajoja. Sarjajako ja tasoitusperusteet määräytyvät sarjaan ilmoitetuista hevosista pyydettyjen hintojen mukaan.

Suomessa hieman erikoisempi, Teivon radalla nähty Supertroikka on 15 hevosen ryhmäajo. Siinä systeemi on ikään kuin autolähdön sisällä oleva tasoitusajo, minkä mukaisesti myös arvonta-algoritmi on toteutettu Heppa-järjestelmään. Myös nämä radat arpoo tietokone. Supertroikan kilpailukutsu voi olla määritetty esimerkiksi näin: Sarja kolme, Supertroikka, ryhmäajo lämminverisille 2100 m enintään 11 500 € / enintään 23 500 € P. 2 000 €. 15 hevosen autolähtö. Enintään 11 500 € ansainneet arvotaan ensisijaisesti radoille 1-6, 9 & 10. Enintään 23 500 € ansainneet arvotaan radoille 7, 8 & 11-15

Raviradan henkilökunnalla ei ole mahdollista syöttää totoravilähtöjen ratajärjestystä käsin. Niskanen painottaa, että tämä on Heppa-järjestelmän käyttäjäoikeuksien kautta suojattu. Tiedon vahvistaa myös Jokimaan raviradan kilpailusihteeri Petri Virtanen.

- Painan kerran nappia, joka arpoo nopeasti koko ravipäivän kaikkien lähtöjen radat. Kun nappia on kertaalleen painettu, sitä en voi enää uudestaan tehdä. En näe mitään mahdollisuutta siihen, että joku pääsisi tai ehtisi vaikuttamaan ratajärjestykseen, Virtanen toteaa.

Säännöissä on oma kohtansa myös sille, jos tietokonearvontaa ei voisi käyttää: *Mikäli arvontaa ei suoriteta Suomen Hippoksen tietokoneella, siitä on ilmoitettava kilpailukutsussa. Mikäli myöhemmin ilmenee, että tietokonearvontaa ei käytetä, on asiasta etukäteen ilmoitettava Suomen Hippoksen kilpailuosastolle, joka huolehtii arvonnan julkisuuden täyttymisestä.*

Käytännössä kaikki arvonnat suoritetaan koneella, muutamia suurkilpailuja lukuun ottamatta.



Premiere Steed voitti vuoden 2009 St. Michelin. Rata seitsemän ei estänyt tammojen maailmanennätyksen 09,6a syntymistä. Kuva: Hippola/Irina Keinänen.

- Jos tietokone ei ole käytössä ravipäivän lähtölistojen tekemiseen, ollaan kyllä nykypäivänä suurissa vaikeuksissa. Arvonta on yksi häviävän pieni osa kokonaisuutta, eikä ole mahdollista, että pelkästään arvonta olisi epäkunnossa. Esimerkiksi nyt tämän syksyn myrskyn jälkeisessä sähkökatkossa oltiin valmiudessa siirtämään ravien ilmoittautumispäiviä tarvittaessa eteenpäin, kunnes saadaan järjestelmä toimimaan. Kilpailutoiminnan kannalta emme ole kovin haavoittuvaisia, koska ravien lähtölistat on aina noin viikoksi eteenpäin valmiina. Sen sijaan esimerkiksi totojärjestelmää tarvitaan joka päivä, eikä ilman sitä pystytä pelejä järjestämään, Niskanen toteaa.

”Pärstäkerroin” ei vaikuta

Vuosittain Suomessa starttaa hevosia ja poneja yli 9000 kappaletta ja startteja näille kertyy noin 80000. Niskasen mukaan ei olisi edes teoriassa mahdollista, että joku taho seuraisi lähtöratojen määräytymistä, vaikuttaisi niihin tai ne määräytyisivät jonkun ulkoisen tekijän (kuten omistaja, valmentaja tai ohjastaja) perusteella.

- Jos etsii vaikkapa yhden ravipäivän käsiohjelmasta päivän hyväonnisimman ja huono-onnisimman hevosen, huomaa, että aina löytyy hevosia joilla viiden peräkkäisen startin jaksossa tietyt radat kasaantuvat. Usein unohdetaan myös se, että jos aina starttaa kahdentoista hevosen autolähdössä, tulee keskimääräiseksi lähtöradaksi 6,5. Ja tämän myös osoittavat Hippoksessa tehdyt tilastot: mitä enemmän hevosella on startteja, sitä lähemmäksi keskiarvoa 6,5 hevosen lähtöradat muodostuvat, selvittää Niskanen.

Internetin keskustelupalstoilla vaaditaan rata-arvontaa julkiseksi, mutta sehän on jo nykyäänkin sellainen, kuten säännöissäkin sanotaan. Mitä arvonnan julkisuus tarkoittaa, Jukka Niskanen?

- Sitä, että henkilö voi tulla ilmoittautumisia vastaanottavaan toimistoon katsomaan, kun arvontanappia painetaan. Myös Heppa-järjestelmän ohjelmistokoodi rata-arvonnan algoritmin osalta on tarvittaessa julkinen, jos joku asiantuntija haluaa asiaan perehtyä. Olen ollut Hippoksessa vuoden 2000 lopusta lähtien, enkä muista että minun aikanani kertaakaan olisi vaadittu julkista lähtörata-arvontaa.

Kysely kansainvälisiä suurkilpailuja järjestäville radoille

Kysyimme Finlandia-ajon, Seinäjoki-ajon, St.Michelin sekä Kymi GP:n järjestäjäradoilta, onko heillä poikkeusjärjestelyjä suuripalkintoisimman kilpailunsa suhteen.

Seinäjoen Raviradan toiminnanjohtaja Pertti Immonen kertoo, että heillä on ollut molempina vuosina ollut **Prix d´Etain Royal Seinäjoki-ajossa** julkinen lähtörata-arvonta, joka on esitetty Urheilukanavalla tai nettiyhteytenä.

-Arvonta tapahtuu siten, että ämpäristä nostetaan pallo, jossa lukee hevosen nimi. Toisesta sangosta taas pallo, josta löytyy numero. Pallot ovat pingispalloja, joita yleisön on helppo seurata. Kritiikkiä arvonnan puolueellisuudesta emme ole kuulleet. Taisimme olla ensimmäisten joukossa, jotka suorittivat julkisen arvonnan suorassa lähetyksessä, Immonen kertoo.

- Pyrimme jatkossakin järjestämään arvonnan julkisena, vaikka tämä järjestely tuottaa kovasti vaivaa ja siitä tulee ylimääräisiä kuluja. Uskon, että tietokonearvonnalla päästään samaan tulokseen kuin julkisella arvonnalla. Suomessa voisi jossain kansainvälisessä kilpailussa ottaa saman käytännön kuin Italiassa, eli parhaat hevoset arvotaan esim. 1-5 lähtöradoille. Tämä olisi ennakkoon tiedossa kun hevosia ilmoitetaan starttiin, Immonen ehdottaa.

Myös **Finlandia-ajossa** on käytössä ”hattuarvonta”**.** Lähdön valmistuttua kullekin hevoselle tehdään suljetut arvontalaput ja samalla tavalla lähtöradoille. Toinen arpoja nostaa hevoslapun ja toinen numerolapun ja samanaikaisesti laaditaan sähköinen lähtölista, johon lähtöjärjestys muodostuu. Arvonnan suorittavat nimetyt ja ohjelmaan merkityt henkilöt. Arvonnan valvoo Suomen Hippos ry:n ennakkoon päättämä virallinen valvoja. Tilaisuus kuvataan livenä. Tänä vuonna se lisättiin internettiin erityiselle Finlandia-Ajo -sivustolle, johon jäi videoklippi aiheesta, Vermon raviradan toimitusjohtaja Jorma Ojapelto selvittää.

- Olemme toteuttaneet arvonnan kahdesti TotoTV:ssä, kerran livenä ja kerran nauhoitettuna, jolloin nauhoite lisättiin sunnuntain ”kakkosravien” alkuun Innopolissa. Nykyiset kuvanvälityksen aikataulut eivät kuitenkaan käy livetoteutukseen. Vaihtoehtoina olisi ollut ajaa Joensuun klo 14 tai Kaustisen klo 17.30 raveihin, joihin olisi järjestetty studio tai Helsingistä olisi varattu kuvausryhmä ja studio sekä uplinkkaus. Raviradat olivat väärissä aikatauluissa liian kaukana ja toinen vaihtoehto erittäin hankala ja kallis sekin. Liveinternet on parempikin. Ensi kokeilussa vain varasimme palveluntarjoajaltamme liian vähän kaistaa ja palvelu tukkeentui kun

katsojia tuli liikaa. Tänä vuonna käytimme globaalia amerikkalaista palvelua. Arvonta oli periaatteessa maailman kaikkien nettiyhteyden omistajien nähtävissä.

Arvontatilaisuuteen ei ole ollut yleisöryntäystä Vermossakaan. Ojapelto muistelee, että joitakin kertoja jonkin suomalaishevosen omistaja tai edustaja on ollut paikalla.

- Joka kerran edustaja on joko sekoittanut arvontalaput ja lisäksi nostanutkin usein arvontalappuja, Ojapelto kertoo.

- Konearvontaa ei yleensä käytetä kansainvälisesti missään. Arvonta on markkinointitilaisuus ja toisaalta päälähtö on viimeisin valmistuva lähtö, minkä vuoksi muuta kilpailupäivän koostamista ei haluta viivyttää ja häiritä. Meillä on viime vuosilta kokemusta myös konearvonnasta ja olen tehnyt selvityksiäkin joidenkin useampana vuonna Finlandiaan osallistuneitten hevosten radoista, eikä niihin näytä arvontatapa vaikuttaneen. Otetaan esimerkiksi Cold Hard Wind, joka osui sekä koneettä käsinarvontaan ja jota ajoi joka vuosi eri ohjastaja ja taisipa valmentaakin joka kerta eri henkilö. Radat olivat ´04 1, ´05 2, ´06 5 ja ´07 8 eli keskiarvona 9 hevosen lähdössä tasan 4, kun keskiarvoradan olisi pitänyt olla 5. Siis parempi ja vielä kotimaisen hevosen kohdalla, vaikka joskus kirjoitetaan vieraskoreudesta sekä hevosvalinnassa että rata-arvonnassa, Ojapelto huomauttaa.

Kouvolan raviradan toimitusjohtaja Arto Hytönen kertoo, että **Kymi GP**:n lähtöradat arvotaan Hippoksen tietokoneella. Kritiikkiä arvonnan tuloksesta saa satunnaisesti kuulla hevosten taustajoukoilta.

- Osassa Keski-Euroopan suurkilpailuista suurimman voittosumman omaavat pääsevät automaattisesti eturiviin. Meillä näin ei toimita ja siitä tulee joskus kyselyjä ja ihmettelyä.

Harkinnassa on ollut käyttää arvonnan julkisuuden takaamiseksi livelähetystä.

- En ole varma syntyykö siitä lisäarvoa, ohjelmanumero kylläkin, Hytönen mainitsee ja muistelee, että vain kerran olisi ollut joku hevosen taustajoukoista paikalla arvontaa seuraamassa.

Mikkelin raviradan toimitusjohtajan Tuula Pihkalan mukaan **St. Michelin** lähtöradat arvotaan myös Hippoksen tietokoneella.

- Ikinä ei ole edes harkittu mitään muuta arvontatapaa kuin sitä mitä muissakin lähdöissä on käytetty. St Michelin lähtöradat on aina arvottu näin eikä ole mitään syytä muuttaa hyvää, toimivaa käytäntöä.

- Satunnaista kritiikkiä on tullut joltain keskieurooppalaiselta, joka on odottanut saavansa ”automaattisesti” hyvän lähtöradan eikä voi ymmärtää, että arvonta suoritetaan tasapuolisuuden takaamiseksi tietokoneella ja että emme siitä käytännöstä lipsu missään olosuhteissa. Esimerkiksi vuosina 2008 ja 2009 St Michelissä syntyneet tammojen maailmanennätykset ja ME:tä sivuavat tulokset juostiin seiskaradalta, joten ei huono arpaonni välttämättä huonoa lopputulosta tarkoita, Pihkala toteaa.

- TotoTV-lähetystä arvonnasta on joskus harkittu, mutta eipä siitä kummoista dramatiikkaa irti saa, kun kilpailusihteeri painaa tietokoneen nappia ja homma on sekunneissa selvä. Hevosten taustajoukkoja ei ole koskaan ollut seuraamassa tietokonearvontaa. Saisivat tietenkin tulla paikalle, jos haluaisivat. Toimittajia on joskus ollut paikalla. Tämän vuoden tietokonearvonta kuvattiin videolle, joka julkaistiin netissä.

Olisiko tietokonearvonnalle vaihtoehtoja?

Suomen systeemi ei ole käytössä kaikkialla maailmassa. Jokaisen maan menetelmissä on sekä hyviä että huonoja puolia. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa on käytössä samantyyppinen tietokonearvonta kuin meillä Suomessa. Joissakin Euroopan maissa voittosumma määrää lähtöradan siten, että parhaiten lähtöön sopiva hevonen saa automaattisesti uloimman lähtöradan ja vähiten tienannut lähtee radalta yksi. Näin omistaja voi itsekin vaikuttaa lähtöratoihin: jos haluaa ”kerrankin” kunnon lähtöradan, voi ilmoittaa hevosen ylisarjaan.

SHKL:n hallituksen varapuheenjohtaja Matti Pasanen on miettinyt vaihtoehtoja tietokonearvonnalle.

- Yksi vaihtoehto voisi olla painotettu arvonta. Siinä huomioitaisiin hevosen viiden tai kahdentoista viimeisen startin lähtöradat. Tällöin hevonen periaatteessa saisi 12 startissa kerran jokaisen radan, jos se on muuten mahdollista. Käytännössähän samat hevoset eivät juokse aina keskenään kilpaa.

Toinen kokeilemisen arvoinen malli olisi tämä missä vähemmän tienanneet arvottaisiin autolähdöissä radoille 1-6 ja 9 ja enemmän tienanneet radoille 7,8 ja 10-12, Pasanen ideoi.

SHKL toivoo jäseniltään kannanottoja ja ideoita lähtörata-arvonnan kehittämisen tiimoilta. Saako hevosenomistajilta kannatusta esimerkiksi Supertroikan kaltainen systeemi, jossa tiedetään jo ilmoittaessa minkä tyyppinen lähtörata on tiedossa? Ideoita ja kommentteja voi lähettää sähköpostilla shkl@kolumbus.fi tai soittaa p. (03) 7342281 (arkisin klo 9-15).

Teksti: Minna Svartsjö

Lähtöratojen arvonta ennen vanhaan

Tietokoneet otettiin Hippoksessa käyttöön vuonna 1984, mistä alkaen arvonta on suoritettu tietokoneella. Vermon raviradan kilpailusihteeri Kyösti Saranpää kertoo, että aikaisemmin lähtöradat suoritettiin ns.hattuarvonnalla.

-Arvontojen puolueettomuus puhuttaa nykyisin, mutta niin se puhutti ennenkin. Arvonta oli silloinkin julkinen: kutsuissa mainittiin, mihin kellonaikaan lähtöratojen arvonta suoritetaan. Paikalle sai siis tulla arvontaa seuraamaan ja joskus saattoi päästä itse korttia nostamaankin. Paikalla olikin välillä omistajia ja pelureitakin, myöhempinä aikoina kiinnostus arvontatilaisuuteen heikkeni.

Hevosilla oli siihen aikaan ns.kantakortit (joista löytyi hevosen tiedot ja viimeisimmät startit). Ilmoittautumisajan päätyttyä kantakortit laitettiin kunkin sarjan omaan mappiin, ja tasoituksien mukaan laitettiin välilehdet eli ”välimatkalaput”. Sitten kortit laitettiin nurinpäin pöydälle ja arvottiin lähtöjärjestys.

Joskus, esimerkiksi suurkilpailuissa, saatettiin pingispalloihin kirjoittaa lähtöratojen numerot ja radat arvottiin lottoarvonnan tyyliin.

Hevosista ei tuohon aikaan ollut liikatarjontaa, vaan ongelmana oli ennemminkin vajaat lähdöt. Kun Käpylän ravipäivä oli tuolloin torstai, saatettiin ravien aikana käydä varikolta kyselemässä hevosia seuraavan torstain vajaisiin lähtöihin, Saranpää muistelee. Pistejärjestelmä kehittyi raviurheilun suosion kasvaessa.

MS